

Eltűnt faluk az Alföldön

(*Általékok az alföldi községhatárok kialakulásának kérdéséhez.*)

Ismeretes, hogy a törökvilág idején, de különösen a XVII. század folyamán, százával pusztultak el az Alföldön a községek. E faluknak azok a lakosai, akik túléltek a veszedelmet, nagyobb helyekre, uradalmi központokba húzódtak, illetve már a veszedelem közeledtekor ilyen biztonságosabbnak látszó helyekre menekülhettek, amire talán az uradalmak birtokosai is készíthették őket. Mivel pedig a háborús állapot sokáig tartott, a menekültek a közvetlen veszedelem elmúltával sem tértek vissza elpusztult otthonaikba, hisz időközben menekülésük helyén kénytelenek voltak már a maguk számára új otthonokat létesíteni.

Az elpusztult faluk nevei határrészek elnevezéseként — általában a *puszta* szóval kapcsolatban — többnyire ma is megvannak. Hogy az elpusztult faluk határa melyik megmaradt községhez került, az főként a birtokviszonyoktól függött. Annak a megállapítása azonban, hogy valamelyik elpusztult falu határa melyik fennmaradt községhez csatolódott, nem mindig egyszerű. T. i. a földrajztörténeti művek szerzői a legújabb időkig megelégedtek annak jelzésével, hogy körülbelül hol feküdt az a falu, amelynek emlékét középkori oklevelek tartották fenn. Ha azonban a hely-, birtok-, család- és népiségtörténeti kutatásban a török világ utáni időkre is ki akarunk terjeszkedni, — amelynek pedig a jelen megértése szempontjából a középkori állapotok ismereténél is nagyobb a jelentősége —, akkor azt kell elsősorban is tudnunk, hogy mi történt az elpusztult faluk határaival. Hogy pontosan megállapíthassuk, melyik község határába olvadt bele egy-egy elpusztult alföldi falu határa, ahhoz elsősorban is a községek mai határneveit kell ismernünk. Sajnos az alföldi községek határrészelnevezései egyáltalán nincsenek összegyűjtve olyan mértékben, mint az kívánatos volna. De meg kell jegyezni, hogy a tagosítás révén a régi határrészelnevezések sok esetben teljesen kivesztek; ezért a régi határrészelnevezéseket is ismernünk kellene.

Azok a források, amelyekből az egyes községek határrészeinek régi elnevezéseit megismerhetjük: különféle — különösen kataszteri és katonai — térképek, helynévtárak és monográfiák. Ezekhez veendő még a kéziratos Pesty-féle Helynévtár anyaga is (a Nemzeti Múzeumi Széchényi-könyvtárában), továbbá azok a dűlőnévgyűjtemények, amelyek a M. Nyelvőr korábbi évfolyamaiban jelentek meg.

Ennek a névanyagnak az összegyűjtését is tervbevéttük az általunk javasolt Alföldi Községi Lexikon keretében (v. ö. Évkönyv. I. 191). Ennek a közérdekű műnek a tervét általában mindenütt helyeselték,

sőt sokan még csodálkoztak is azon, hogy valami ilyen jellegű mű létesítésre csak most került szóba. Mások pedig kívánatosnak tartották volna, hogy a tervbe vett lexikon országos vonatkozásban kerüljön megvalósítására. Ez bizonyára nagyon derék dolog volna, és az Alföldi Tud. Int. ilyen keretben is vállalkozhatna az alföldi vonatkozású anyag felgyűjtésére és feldolgozására. Ellenben sajnálattal kell megállapítanunk, hogy az illetékesek minden megértésük ellenére sem voltak abban a helyzetben, hogy a mű megvalósításának anyagi feltételeiről a legszerényebb mértékben is gondoskodni tudjanak. Mi azonban bízunk benne, hogy a tudományos munkálatok megfelelő anyagi támogatására előbb-utóbb sor fog kerülni és különösen lehetőség fog majd nyílni annak az Alföldi Községi Lexikonnak a megvalósítására, amely a tervszerű Alföld-kutatásnak valósággal kiindulópontjává válhainék és annak mindig is pótolhatatlan segédeszköze és forrásműve maradna. Ezért minden anyagi támogatás nélkül a lehetőségekhez alkalmazkodva munkához láttunk. Elsősorban azt igyekeztük tisztázni, hogy a mai alföldi községek határa, milyen elpusztult községek határából alakult ki, amennyiben ilyenek csatolódtak hozzá, mert hisz az egykori árterületek mellékének községhatárain kívül minden nagyobbhatárú alföldi község ilyen módon jött létre. E célból a rendelkezésünkre álló források felhasználásával az alföldi községeknek egyrészt azokat a határrészelnevezéseit igyekeztünk összeállítani, amelyek régi településnevekből származnak, másrészt pedig bizonyos szerény keretek között azt igyekeztünk vizsgálni, hogy azok az eltűnt faluk, amelyeknek neveit csak oklevéles anyagból ismerjük, mely jelenkori községek határába olvadhattak bele. Eddig e célból a következő forrásművek anyagát dolgoztuk fel: 1. A Várad Reg.-nak Karácsonyi—Borovszky-féle kiadását (V. R.) 2. Csánki közismert történetföldrajzi művét (Cs.). Továbbá 3. Jakó Zsigmond: Bihar m. a török pusztítás előtt. 1940 (J.) és 4. Maksai Ferenc. A középkori Szatmármegye, 1940. (M.) c. modern felfogású népiség- és településtörténeti tanulmányokat.

A modern határrészelnevezések tekintetében csupán a helységnévtárak, vármegyei monográfiák, továbbá a Nyelvőrben található névanyagra támaszkodhattunk. A 75.000-es katonai felvétel lapjait azonban munkánkban a háborús események folyományaképpen nélkülözni voltunk kénytelenek (ezeken t. i. három pont-vonással, amit egyes településtörténészek sem látszanak tudni, a községhatárok is jelezve vannak). A Hátsek-féle megyei térképek ezeket bizony nagyon kevésbé pótolhatták számunkra. — A legtöbb régi település névére mindenesetre a Juhos János szerkesztésében megjelent 1882-i Helységnévtárban akadunk. A legújabb, 1944-es kiadású „Magyarország helységnévtára” már csak az egyes községekhez tartozó lakott telepek elnevezéseit hozza, míg Juhosnál — úgy látszik — elsősorban is azok a nevek szerepelnek, amelyeket a nép is a „puszta” névvel kapcsolatban emleget, és ezek a nevek bizony többnyire elpusztult falukra vonatkoznak. Érdekes módon azonban a 1944-es Helységnévtárban is akad olyan név, amely a Várad Reg.-t kivéve tudtunkkal eddig még sehol sem szerepelt, vagyis a falu még a tatárjárás korában pusztulhatott el (meg kell jegyeznem, hogy a tatárjárás korában lényegesen kevesebb falu pusztult el, mint a törökvilág idején). Az ilyen adatok is tanúsíthatják, hogy

milyen szívósan élnek a nép körében még a régi határrésznevezések is.

Sajnos a Csánki-féle történeti földrajznak ép az alföldi megyék túlnyomó részét magában foglaló I. kötete még aránylag szűkkörű forrásanyagra támaszkodik csupán, ép ezért az eltűnt falukra vonatkozó névanyag bizony itt meglehetősen hiányos, és Csánki az egykori kún és jász területekre nem is terjeszkedik ki. Különösen szembeütnek a Csánki-féle mű anyagának hiányossága, ha pl. Bihar megyének Jakó-féle kiváló modern feldolgozását vetjük egybe a Csánki közölte anyaggal, pedig még Bihar megyénél is hiányosabb Csánkinál a Pest-, Külső-szolnok és Csongrád megyékre vonatkozó anyag.

Sok esetben persze a modern határrésznevezésekből is meg lehet állapítani, hogy az illető névben egy elpusztult település neve őrződött meg, mégha ennek a névnek nincs is nyoma Csánki művében. Ilyenek például az egyházi vonatkozású falunevezésekre utaló határrésznevezések, aminők *Szeregyháza* (Gyula), *Szentkirály* (Dány), *Szenterzsébet* (Hódmezővásárhely), *Félegyháza* (Tápiószéle), *Palotásszentiván* (Szolnok), *Veresegyháza* (Szentés), *Szentanna* (Nyíresanád, Nyír-ábrány), *Szentlászló* (Kisvárd), *Fehéregyháza* (Dunavecse). Ilyenek a régi magyar törzsnévi vagy népnévi vonatkozású határrésznevezések is; pl. *Varsány* (Vezeny), *Jenő* (Sarkad, Sarkadkeresztúr), *Oszlár* „jászok” (Tápiószáp), *Lenguelfalva* (Ujhartyán). — Valószínűleg többnyire régi településnevekből származnak az ősi magyar személynéveket feltűnítő határrésznevezések is. Ilyenek például *Átokháza* (Kiskundorozsma). Ez utóbbi névkategória neveinek eredete természetesen már bizonytalanabb.

Munkánkat meglehetősen megnehezítette az a körülmény, hogy Csánki kötetéhez nincs névmutató, és hogy ő a névanyagot a régi vármegyei területekkel kapcsolatban hozza; de a régi vármegyék térképeit már nem mellékelte művéhez. Ezért a következő összeállításnál a pontos forrásadatot mindig megadtuk; ellenben a mai településnév után, amelyhez egy eltűnt falu határa tartozik, a vármegye nevét feleslegesen tartottuk megadni, mert a modern hivatalos községnevek úgy vannak — amint ismeretes — megalkotva, hogy mindenik névből csak egy van az országban.

Következő jegyzékünk névanyagával az Alföldi Községi Lexikon tervezetének megfelelően csak a trianoni határok közötti országrészekre terjeszkedik ki, s e jegyzékben az eltűnt faluk neveit — fent szerdésben — többnyire modern alakjukban hozzuk. A nevek előtt előforduló keresztjel pedig azt jelezzük, hogy a kérdéses névre a modern határrésznevezések között nem sikerült ráakadnunk. A modern községnév előtti kérdőjellel pedig csak azt akartuk jelezni, hogy az eltűnt falu lokalizációja csak valószínű feltevés, de nem *bizonyosság*.

Hangsúlyozni kívánjuk azonban, hogy ez a jegyzék csak az egykori Szatmár és Bihar megyékre vonatkozólag tekinthető a körülményekhez képest teljesnek, tehát véglegesnek. Bízunk azonban benne, hogy jegyzékünk ebben a hiányos alakjában is jó szolgálatot fog még tenni azoknak, akik alföldi birtok-, hely-, település- és népiségtörténeti kérdésekkel szándékoznak majd foglalkozni. De bízunk abban is, hogy

ezt a jegyzékiunket a majd mégis csak megvalósuló Alföldi Községi Lexikon adatai fogják feleslegessé tenni.

Újabban szokás a tudományos kutatások tervszerűségét hangoztatni, sőt a most létesített Tudományos Tanács ezt lenne hivatva megvalósítani. Ha tehát tényleg komolyan tervszerűvé akarjuk tenni az Alföldkutatást, akkor ehhez felfogásunk szerint az általunk javasolt Alföldi Községi Lexikon megvalósításának kellene szükségszerűleg az első lépésnek lennie.

I.

AZ ELTÜNT ALFÖLDI TELEPELÉSEK JEGYZÉKE.

1. Báb (Cs. I. 57.): Tarnabod. — 2. Bag (Cs. I. 413): Vámosattya. — 3. Bagda M. 111): Nyírkarász (?) Petneháza. — 4. Bagos, Kutya (Cs. I. 510): Hajdusámson. — 5. †Bagya (VR. 1219): (?) Borsodivánka. — 6. Bagy(halom) (Cs. I. 510.): Polgár. — 7. Bakod (Cs. III. 317): Kalocsa. — 8. Balkány (Cs. I. 603): Füzesgyarmat. — 9. Ba(1)la (Cs. I. 58): Törökszentmiklós. — 10. Bánk (J. 206): Debrecen. — 11. Baracs (Cs. III. 25): Talárszentgyörgy. — 12. Barmod (J. 204.): Kőtegyán. — 12. Begécs (J. 208): Geszt. — 14. † Bélsok (J. 213): Sarkad. — 15. † Besenyő (J. 211): (?) Berekbúszörmény. — 16. Besnyő (Cs. I. 25): Sári. — 17. Biba(teleke) (J. 213): Okány. — 18. Bille. (Cs. I. 26): Mende. — 19. Böcs (J. 217): Berettyószentmárton, Bakonszeg. — 20. Bodvaj (M. 117): (?) Vállaj, (?) Mérc. — 21. Bojár (Cs. I. 512): Nádudvar. — 22. Boldogasszonyteleke (J. 217): Magyarhomorog. — 23. Boldogasszonyfalva (J. 218): Debrecen. — 24. Bolyár, Bolár, Bojár (Cs. I. 321.): Dunapataj, Harta. — 25. Borosján, Borosgyán (Cs. I. 648.): Békés. — 26. Bót (Cs. I. 512.) Bököny. — 27. Bo(z)sód (J. 219.): Darvas. — 28. Bód (Cs. I. 512): Ujfehértó. — 29. Bód (Cs. III. 321): Dunapataj. — 30. † Bökény (J. 220): Komádi. — 31. Bökény (Cs. I. 679.): Szentes. — 32. Bökönye (Cs. I. 667.): Vezseny. — 33. Böfesi (J. 220.): Zsadány. — 34. Buesa (Cs. I. 649): Szerép, Füzesgyarmat. — 35. Buzita (J. 222.): Nyírcsanád. — 36. Büs (V. R. 1222: Bis): Nyírkércs.

37. Cebe (Cs. III. 324): Páhi. — 38. † Csapesalja (Karácsonyi szerint Kamutól ny.-ra): Békés. — 39. Csász (Cs. I. 59.): Heves. — 40. Csatár (Cs. I. 649): Békés. — 41. † Csécs (a hortobágyi csárda táján, Cs. I. 512): Debrecen. — 42. Cséfán (Cs. I. 649): Szeghalom, Dévaványa. 43. † Csehi (a talárjárás előtt pusztult el, J. 226): Magyarhomorog. — 44. Csejt (Cs. I. 649): Endröd. — 45. † Csekehida (J. 226): Zsáka. — 46. Csengele (Cs. I. 680): Szeged. — 47. Csereköz (Cs. I. 60.): Poroszló. — 48. Csete, (?) Cheht 1440 stb.: Cs. I. 649.): Dévaványa. — 49. Csév (Cs. I. 26): Vasad. — 50. Csif (J. 229): Darvas. — 51. Csókás (Cs. I. 694): Makó. — 52. Csomorkány (Cs. I. 695): Hódmezővásárhely. — 53. Csorna (Cs. III. 323.): Kalocsa. — 54. † Csósztelek (J. 231): (?) Körösnagyharsány, (?) Körösszakál. — 55. Csur (Cs. I. 512): (?) Vencsellő, (?) Ibrány, (?) Paszab. — 56. Csudaballa (Cs. I. 648): Gyoma.

57. Dánfok (Cs. I. 650): Békés. — 58. Danesháza (J. 231): Berettyószentmárton. — 59. Décs (Cs. I. 650): Szarvas, Kondoros. — 60. Délegyháza (Cs. I. 27): Bugyi, Alsódabas. — 61. Derékegyház (Cs. I. 680): Nagymágócs. — 62. † Déter (1500 körül p.: J. 233): (?) Berettyószentmárton. — 63. † Diese (Cs. I. 512): (?) Tiszaeszlár, (?) Tiszanagyfalva.

64. Écs (J. 238): (?) Sarkad, (?) Mchkerék. — 65. Edeles (Cs. I. 650): Köröstarcsa. — 66. Ege (Cs. I. 650): Gyoma. — 67. Egeese (Cs. I. 326): Tas. — 68. Egerzeg (Cs. I. 27): Bag. — 69. Elep (V. R. 1219, Cs. I. 510): Debrecen. — 70. Eeseg

(Cs. I. 61): Dévaványa. — 71. Endes (Cs. I. 513): Mezőladány. — 72. † Endrértelep (Cs. I. 513): (?) Gáva. — 73. † Erdőd (Cs. I. 513): (?) Pócspetri. — 74. Ereկ (Cs. III. 326): Kalocsa. — 75. Eső (Cs. I. 28): Tatárszentgyörgy. — 76. Ész (J. 238): Komádi.

77. Fancsika (J. 239): Zsadány. — 78. Farkasd (Cs. I. 28): Gomba. — 79. Fás (Cs. I. 650): Körösladány. — 80. Fás (Cs. I. 650): Szeghalom. — 81. Feeskés (Cs. I. 696): Hódmezővásárhely. Mezőhegyes. — 82. Fehéregyház (Cs. I. 66): Öcsöd. 83. Fehértó (J. 240): Hosszupályi. — 84. Fejéregyház (Cs. I. 71.): Mezőcsát. — 85. Félegyháza (Cs. I. 514): Levelek. — 86. † Félegyház (J. 242): Körösszegapáti. — 87. Félhalom (Cs. I. 650): Gyoma. — 88. Férged (Cs. I. 696): Hódmezővásárhely. — 89. † Firegház (Hortobágy vidékén, Cs. I. 526): Debrecen. — 90. Fokoru (Cs. I. 62): Besenyszög. — 91. † Folth (1116 „poss. deserta“: Cs. I. 62): (?) Borsodivánka. 92. Fülöp (Cs. I. 475): Vámospéres. — 93. Fülöp (Cs. I. 475): Nyirábrány. — 94. Gafály (Cs. I. 650): Szerep. — 95. Gerendás (Cs. I. 651): Békésesaba. — 96. Gombolyag (Cs. III. 329): Kalocsa. — 97. Gorzsa (Cs. I. 696): Hódmezővásárhely. — 98. Görény (Cs. I. 515): Balkány. — 99. † Guszár (J. 246): (?) Váncsod. — 100. Gút (Cs. I. 515): Nyiradony.

101. † Gyakháza (J. 247): Magyarhomorog. — 102. Gyál (Cs. I. 28): Alsónémedi. — 103. Gyalu (Cs. I. 668): Szelevény, Csépa. — 104. Gyánté (J. 247): Mezőgyán. — 105. Gyenda (Gyanda) (már 1400 körül p.: Cs. I. 62): Tiszabő, Tiszaroff. — 106. † Gyomán (Cs. I. 515): (?) Tizsaszlár, (?) Tizsalók. — 107. Győr (J. 252): Sarkadkeresztur. — 108. Györgyegyháza (a XVI. században már p.: J. 253): Bagamér. — 109. Gyur (Cs. I. 651): Békés. — 110. Gyüger (Cs. I. 668): Cibakháza.

111. Haláp (V. R. 1213, 1215): Debrecen. — 112. Halász (Cs. II. 340): Dusnok. — 113. Halásztelek (Cs. I. 651): Szarvas. — 114. Halásztelek (Cs. III. 330): Tass. — 115. Halom (Cs. I. 28): Vecsés. — 116. Halom (Cs. III. 330): Kalocsa. — 117. Harang (Cs. I. 651): Füzessgyarmat. — 118. Harang(od) (Cs. I. 516): Oros. — 119. † Hát (J. 256): (?) Komádi. — 120. Hegyes (Cs. I. 516): Debrecen, Balmazújváros. — 121. Hékd (Cs. I. 681): Szentés. — 122. Hene (Cs. I. 516): Nyirbogdány. — 123. Hernád (Cs. I. 29): Ujhartyán. — 124. Hernád (Cs. I. 29): Iklad. — 125. Herpa (J. 257): Sarkad, Sarkadkeresztur. — 126. Herpály (J. 258): Berettyóújfalu. — 127. † Himes (Monostor p. közelében: Cs. I. 516): Debrecen. — 128. Hollós (Cs. I. 516): Nádudvar. — 129. Hort (Cs. I. 516): Balmazújváros.

130. Ige (Cs. I. 516): Ajak. — 131. Iklód (J. 262): Mezőgyán, Geszf. — 132. Inám (Cs. III. 332): Dunapataj. — 133. Ináres (Cs. I. 29): Kakucs. — 134. Istvánháza (Cs. I. 668): Szelevény, Csépa.

135. Jánosháza (Cs. I. 733): Elek. — 136. Jánosi (M. 152): Csenger. — 137. Jenő (Cs. I. 668): Cibakháza.

138. Kaba (Cs. I. 668): Túrkeve. — 139. Káka (Cs. I. 652): Szarvas. — 140. Kakucs (Cs. I. 734): Elek. — 141. Kál (Cs. II. 333): Hajós. — 142. Kálonga (Cs. I. 517): Tuzsér. — 143. Kamut (Cs. I. 652): Békés. — 144. † Karatelek (Cs. I. 517): (?) Nádudvar. — 145. Karácsony (Cs. III. 334): Kalocsa. — 146. Kartal (Cs. I. 30): Verseg. — 147. Kassa (J. 269): Pocsaj. — 148. Kasza (J. 269): Pocsaj. — 149. Keményegyháza = Keménysziget, Keménytanya (J. 355): Szerep. — 150. Kenéz (J. 272): Magyarhomorog. — 151. † Kenézteleke (M. 160): (?) Milota. — 152. Kengyel (Cs. I. 64, 668): Törökszentmiklós. — 153. Kerekegyháza (?) (Cs. I. 668): Jászárókszállás. — 154. Kerekudvar (Cs. I. 64): Pusztamonostor. — 155. † Keresztur (már a XVI sz. közepén p.: J. 275): Gáborján. — 156. † Kérsziget (ma: Falusziget

(?), (J. 278): Komádi, — 157. † Keserűegyház (Cs. I. 318): (?) Hajduszovát, (?) Kaba, — 158. Keserűtelek (Cs. II. 325): Kalocsa, — 159. Kéza (J. 278): Mezőgyán, — 160. Királytelke (Cs. I. 318): Nyíregyháza, — 161. † Kisfalud (Cs. I. 318): (?) Polgár, (?) Hajduböszörmény, — 162. Kondoros (Cs. I. 652): Békéscsaba, Kondoros, — 163. Kopánes (Cs. I. 699): Mako, Nagykopánes: 1922 óta, — 164. Korpád (Cs. I. 318): Hajduszoboszló, — 165. Köt (J. 283): (?) Vésztő, — 166. Kovácsi (J. 283): Bakonszeg, — 167. Körme (Cs. III. 336): Foktő, — 168. Körmösd (J. 285): Körösszegapáti, — 169. Környe (Cs. I. 652): Körösladány, — 170. Körtvélycs (Cs. I. 681): Hódmezővásárhely, — 171. Köteles (J. 287): Hajduszoboszló, — 172. † Kötetarsa (J. 362): Kötgyán, — 173. † Kupch (V. R. 1214, AUO, XII. 64): (?) Hajdúhadház, (?) Hajdúsámson, — 174. Kutas (Cs. I. 699): Hódmezővásárhely, — 175. Kürt (Cs. I. 66): Besenyszög,

176. Lapos (J. 289): Okány, — 177. Legyen (Cs. II. 204): Bácsborsód, — 178. Lele (Cs. I. 699): Makó, Püspöklele, — Lökősháza (Cs. I. 739): Elek, — 180. Liget (egyház) (Cs. I. 31): Zsidó = Vácegres 1943, — 181. Loesod (Cs. I. 31): Pécel, — 182. Lőb (Cs. I. 31): Üllő.

183. Macs (Cs. I. 520): Debrecen, Balmazújváros, — 184. Mácsa (a XV. sz. ban p., M. 169): Szatmárkörítő, — 185. Magor (Cs. I. 652): Vésztő, — 186. Magyarád (Cs. I. 66): Poroszló, — 187. Makra (Cs. I. 480): (?) Nyírbátor, — 188. Malomér (ma Malomszeg) (Cs. III. 337): Kalocsa, — 189. Malomér (Cs. III. 387): Ordas, — 190. † Malonta (M. 173): Szamosújlak, — 191. Mántelek (Cs. I. 31): Sári, — 192. Maráz (Cs. I. 520): (?) Ajak, — 193. Máriaháza (Cs. III. 338): Foktő, — 194. † Maróe (J. 296): (?) Pocsaj, — 195. Mártély (Cs. I. 678): Hódmezővásárhely, — 196. Martfű (Cs. I. 669): Tiszaföldvár, Cibakháza, — 197. Máta (V. R. 1219: Cs. I. 520): Debrecen, — 198. † Mátéháza (a törökvilág elől már p.: J. 297): (?) Geszt, (?) Mezőgyán, — 199. Megyer, Bel- (Cs. I. 653): Békés, — 200. Megyer, Dohoz- (Cs. I. 652): Doboz, — 201. Megyerke (Cs. I. 31): Galgamácsa, — 202. Megyer, Nagy- (Cs. I. 652): Békéscsaba, — 203. Megyer, Pap- (J. 298): Furta, — 204. Meggyes (J. 298): Sarkadkeresztúr, — 205. Méhes (Cs. I. 653): Körösladány, — 206. † Méhes (J. 300): Berekböszörmény, — 207. Mieske (Cs. I. 520): Ujfehértó, Bököny, — 208. Mikebuda (Cs. I. 31): Irsa, — 209. Mikla (Cs. III. 338): Dunapataj, Harta, — 210. Mindszent (Cs. I. 103): Verseg, — 211. Miske (Cs. I. 67): Tarnaörs, — 212. Mizse (Cs. I. 67): Alattyán, — 213. † Mizsété (Zám p. től ny.-ra, Cs. I. 521): (?) Debrecen, — 214. Mohos(telek), Mohos(tó) (Cs. I. 521): (?) Apagy, — 215. Monostor (J. 301): Debrecen, — 216. Monostor (Cs. I. 521): Hajdúhadház, — 217. Monostor(liget) (Cs. I. 31): Galgahéviz, — 218. Murony (Cs. I. 653): Orosháza, — 219. Murvahely (Cs. I. 653): Békés, — 220. Muzsla (Cs. I. 67): Pászló.

221. Náta (Cs. I. 669): (?) Túrkeve, — 222. Négyes (Cs. I. 176): (?) Egerlövő.

223. Nyársapát (Cs. I. 32): Nagykörös, 224. † Nyék (J. 355): Szerep, — 225. Nyék (J. 307): Sarkad, Sarkadkeresztúr, — 226. Nyésta (J. 307): Magyarhomorog, — 227. Nyír(egyháza) (Cs. I. 32): Isaszeg.

228. Ohát (Cs. I. 522): Debrecen, Egyek, — 229. Oly (J. 369): (?) Sarkad, (?) Méhkerék, — 230. Ordas (Cs. I. 340): Alsódabas, — 231. Orosz (Cs. III. 340): Bátya, — 232. Oroszi (J. 310): Zsadány.

233. † Ökörkerék (J. 311): (?) Biharugra, — 234. Ölle (Cs. III. 340): Harta, — 235. Ömböly (M. 187): Vállaj, — 236. Ós (ma Esitelek, szék) (J. 313): Komádi, — 237. Ósi (J. 314): Sarkad, — 238. Ösvény (Cs. I. 654): Fűzesgyarmat, — 239. Öze (Cs. I. 522): Székely.

240. Pac (J. 314): Debrecen, — 241. Pakony (Palkony) (Cs. I. 32): Alsónémedi,

Ócsa. — 242. Páltföldre (Cs. III. 341): Uszód. — 243. Pallag (Cs. I. 523): Hajduhadház. — 244. † Panasz (J. 315) + † Tóttelek (J. 371) = Cserepes p.: Köröstarján. — 245. Pánt (J. 317): Geszt. — 246. Pányád (V. R. 1214): Vésztő. — 247. † Papi (J. 316): (?) Okány. — 248. Pázmány (Cs. I. 654): Füzesgyarmat. — 249. Pél, Kis (Cs. I. 742): Gyula. — 250. Pély (Cs. I. 178): Tiszadorogma. — 251. Peszere (J. 319): Biharugra. — 252. Pene (Cs. I. 105): Vác. — 253. Peterd, Körös (J. 319): Biharugra. — 254. † Péterdeákülese. (Cs. I. 523): (?) Nádudvar. — 255. Petlend Biharugra. — 256. † Péterdeákülese. (Cs. I. 523): (?) Nádudvar. — 255. Petlend (J. 320): (?) Magyarhomorog. (?) Furta. — 256. Petlend (Cs. I. 414): Beregdaróc. — 257. Perked (már 1325-ben terra: Cs. I. 523): Balkány. — 258. † Piski (J. 324): (?) Biharugra. — 259. Pó (Cs. I. 669): Mezőúr. — 260. Póhalom (Cs. I. 654): Gyoma. — 261. Póhamara (Cs. I. 669): Türkeve. — 262. Poroszló (már a XIV. sz. ban p.: Cs. I. 524): Hajduhadház. — 263. Pótharasz (Cs. I. 33): Kakucs. — 264. Pród (Cs. I. 524): Hajduböszörmény.

265. Ráda (Cs. I. 33): Bugyi, Alsónémedi. — 266. Radvány (J. 327): Geszt. — 267. Rárós (Cs. I. 701): Hódmezővásárhely. — 268. Remete(ház) (J. 329): Sarkad. — 269. † Remeteszeg (M. 200): (?) Mátészalka. — 270. Rozsály (Cs. I. 524): Szabolcs-vevessmárt. — 271. Röske (Cs. I. 682): Szeged.

272. † Salamon (V. R. 1222, Cs. I. 633): (?) Hajduböszörmény. — 273. Sároskispatak (Cs. I. 351): Sárospatak. — 274. Sándor (M. 264): Mátészalka, Kocsord. — 275. Sáp (J. 335): Méhkerék. — 276. Sáp, Monostor (Cs. I. 31): Nagyrév. — 277. Sárszög (Cs. I. 670): Cibakháza. — 278. † Seldő-Süldő (V. R. 1229): (?) Tiszadada. — 279. Séptely(domb) (Biharkeresztcs és Bojt között) (J. 338): (?) Biharkeresztcs. — 280. Sikátor (Cs. I. 33): Fót. — 281. Sima (Cs. I. 525): Nyíregyháza. — 228. Sima (Cs. I. 654): Endrőd. — 283. Simasziget (Cs. I. 654): Szeghalom. — 284. Simonkerék (J. 338): Ujszalonta. — 285. Siter (Cs. I. 525): Nádudvar. — 286. Soprony (Cs. I. 654): Békéscsaba. — 287. Sót (Cs. I. 683): Hódmezővásárhely. — 288. † Suma (Hajdusoboszló közelében, Cs. I. 525): (?) Debrecen. — 289. † Sylegház (1485 Próddal együtt, Cs. I. 525): Hajduböszörmény.

290. Szabolcs (Cs. I. 69): Besenyszög. — 291. Szakállas (Cs. I. 69): Török-szentmiklós. — 292. Szalk (Cs. III. 346): Tass. — 293. Szanda (Cs. I. 670): Szolnok. — 294. Szántó(telek) (Cs. I. 683): Algyő. — 295. † Szántótelek (Cs. I. 525): (?) Gáva. — 296. Szarazbő (Cs. I. 59): Átány. — 297. Szászberek (Cs. I. 56): Besenyszög. — 298. Szegegyház (Cs. I. 524): Ujfehértó. — 299. Székegyház (Cs. I. 702): Pusztaföldvár. — 300. Székegyház (Cs. I. 702): Nagymajlát. — 301. Szentágota (Cs. I. 526): Nádudvar. — 302. Szentbenedek (Cs. I. 245): Elek. — 303. Szentbenedek (Cs. I. 745): Gyula. — 304. † Szentdemeter (talán azonos az Egyházsziget pusztával) (J. 349): (?) Berettyószentmárton. — 305. Szentdénés (1500 körül p., J. 349): Berettyószentmárton. — 306. Szentgyörgy, Tápió (Cs. I. 34): Isaszeg. — 307. Szentgyörgy (Cs. III. 347): Hajós. — 308. Szentgyörgy, Körögy (Cs. I. 683): Szegvár. — 309. Szentgyörgy (Cs. I. 70): Tiszaszentimre. — 310. Szentgyörgy (Cs. III. 347): Tass. — 311. Szentimre (Cs. III. 347): Harta. — 312. Szentivánszög (Cs. I. 70): (?) Besenyszög. — 313. Szentiván (Cs. I. 526): Nádudvar. — 314. Szentjakab (Cs. I. 34): Mogyoród. — 315. † Szentjános (a Hortobágy vidékén, Cs. I. 526): Debrecen. — 316. Szentkirály (Cs. I. 703): Hódmezővásárhely. — 317. Szentkirály (Cs. II. 338): Dunapataj. — 318. Szentkirály, Érseki (Cs. II. 348): Harta. — 319. Szentkozma (J. 351): Berettyóújfalu. — 320. Szentlászló (Cs. I. 683): Szentes. — 321. Szentlőrinc (Cs. I. 684): Alpár. — 322. Szentmargita (Cs. I. 526): Polgár. — 323. Szentmárton (M. 214): Mérc. — 324. Szentmihály (Cs. I. 35): Csömör. — 325. Szentmihály (Cs. I. 684): Szeged. — 326. Szentmiklós (Cs. I. 655): Békéscsaba. — 327. Szentmiklós,

Dán (Cs. I. 27): Alberti. — 328. Szentmiklós, Pusztá. (Cs. I. 526): Földes. — 329. Szentmiklósszeg (Cs. I. 655): Endröd. — 330. Szentpéter(ke) (Cs. I. 526): (?) Kótaj, (?) Buj. — 331. Szenttamás (Cs. III. 34): Tass. — 332. Szenttamás (Cs. I. 71): Törökszentmiklós. — 333. Szennyes (Cs. I. 486: M. 214): Nyírlugas. — 334. Szepes (J. 354): Debrecen. — 335. † Szeve (V. R. 1213): (?) Túrkeve. — 336. Sziget (Cs. I. 526): Hajduszoboszló. — 337. Szilágy (Cs. I. 35): Dunaszentbenedek. — 338. Szolnok (Cs. I. 527): Nyirbogdány. — 339. Szomajom (J. 358): Berettyószentmárton. — 340. Szöcskőd (J. 358): Csökmő. — 341. Szücs (Cs. III. 35): Páhi. — 342. Szülle (Cs. III. 354): Harta. — 343. Szunyog (Cs. I. 35): Bugyi.

334. Tabd (Cs. III. 352): Páhi. — 345. Tamáskáta (Cs. I. 30): Szentmártonkáta. — 346. Tamási (Cs. I. 527): Nyíradony. — 347. Tamási (J. 361): Körösnagyharsány. — 348. † Taneskereke (J. 362): (?) Zsáka, (?) Bakonszeg. — 349. Taresa, Szél- (J. 362): Méhkerék. — 350. Tas (Cs. I. 73: Atkár. — 351. Taskony (Cs. I. 72): Tiszabura. — 352. † Tegye (Cs. I. 527): Hajduhadház, Hajdusámson. — 353. † Teked v. Szentgyörgyegyháza (Cs. I. 655): (?) Fűzesgyarmat. — 354. Telek, Nagy- (Cs. I. 521): Ibrány. — 355. Tény (Cs. III. 353): Kalocsa. — 356. Terem (M. 230): Vállaj. — 357. Tetétlen (Cs. I. 67): Nagykőrös. — 358. Tete (Cs. I. 36): Gomba. — 359. Tetétlen (Cs. III. 353): Harta. — 360. Tomaj (Cs. I. 73): Abádszalók. — 361. Tompa (Cs. I. 705): Mezőhegyes, Baltonya. — 362. Torda (Cs. I. 655): Szeghalom. — 363. † Tótfalu (a XVI. sz.-ban p., J. 369): Gáborján. — 364. Tóti (J. 370): Magyarhomorog. — 365. † Tölgyes (Cs. I. 528): (?) Fényeslittke. — 366. † Tölgykerék (ma: ? Tókerék, J. 371): (?) Körösszegapáti, (?) Körösszakálé. — 367. Tömörkény (Cs. I. 684): Mindszent. — 368. Tömpös (Cs. I. 705): Makó. — 369. Tuka (V. R. 1214): Polgár. — 370. Túrkeddi (Cs. I. 671): Túrkeve. — 371. Túr(möge) (?) (Cs. III. 355): Uszód. — 372. Túrpásztó (Cs. I. 671): Mezőtúr, Túrpásztó. — 373. † Tusnak (Hortobágy vidékén, Cs. I. 526): Debrecen.

374. † Ujfalu (Cs. I. 528): Tiszaeszlár, Tiszanagyfalu. — 375. † Újlak (Cs. I. 528): (?) Debrecen, (?) Hajdusámson. — 376. Újlak (J. 375): Berettyószentmárton. — 377. † Újlak (V. R. 1219, Cs. I. 528): (?) Hajdusámson, (?) Debrecen. — 378. Urbó (Cs. I. 36): Bugyi.

379. Vány (Cs. I. 37): Bugyi. — 380. † Vármegye (M. 231): Szamosújlak. — 381. Varsány (Cs. I. 111): Verseg. — 382. Varsány (J. 377): Sarkadkeresztúr. — 383. Varsány (Cs. I. 659): Dévaványa. — 384. † Vasad (J. 378): (?) Pelbárhida, (?) Pocsaj. — 385. Vátya (Cs. I. 37): Ujhartyán. — 386. Vátyon (J. 386): Mezőgyán. — 387. Váttyon (J. 386): Geszt. — 388. Veese (Cs. I. 528): Rakamaz. — 389. Vejte (Cs. III. 356): Dunapataj. — 390. Vémer (J. 387): Ujszalonta. — 391. Veresegyház (Cs. I. 656): Öcsöd. — 392. Vid (Cs. I. 528): Hajduböszörmény, Hajduhadház, Hajdunás.

393. Zádor (Cs. III. 357): Ordas. — 394. Zám (V. R. 1220, 1473-ban már p.: Cs. I. 529): Debrecen. — 395. Zelemér (Cs. I. 529): Hajduböszörmény. — 396. † Zomayn (Zámtól keletre: Cs. I. 529): Debrecen. — 397. Zomlin, Barát (Cs. I. 628): Artánd. — 398. Zsiger (Cs. I. 37): Monor.

II.

JELENKORI BŐVÜLT HATÁRU KÖZSÉGEK JEGYZÉKE.

(A név utáni szám az előző jegyzék számára vonatkozik.)

Abádszalók 360. — Ajak 130, 192. — Alattyan 212. — Alberti 327. — Atyó 291. — Alpár 321. — Alsóabas 60, 230. — Alsónémedi 102, 241, 265. — Apagy 214. — Artánd 397. — Atány 296. — Atkár 350.

Bácsborsod 177. — Bag 68. — Bagamér 108. — Bakonszeg 19, 166, 348. — Bal-

- kány 98, 257. — Balmazújváros 120, 129, 183. — Battonya 361. — Bátya 231. — Békés 25, 38, 40, 57, 109, 143, 199, 219. — Békéscsaba 95, 162, 202, 286, 326. — Beregdaróc 256. — Berekböszörmény 15, 206. — Berettyószentmárton 19, 58, 62, 304, 305, 339. — Berettyóújfalu 126, 319. — Besenyszög 90, 175, 290, 297, 312. — Biharkezes 279. — Biharugra 233, 251, 253, 258. — Borsodivánka 5, 91. — Bököny 26, 207. — Bugyi 60, 265, 343, 378, 379. — Buj 330.
- Cibakháza 110, 137, 196, 277. — Csenger 136. — Csépa 104, 134. — Csökmő 340. — Csömör 324.
- Darvas 27, 50. — Debrccen 10, 23, 41, 69, 89, 111, 120, 127, 183, 197, 213, 215, 228, 240, 288, 315, 334, 373, 375, 377, 394, 396. — Dévaványa 43, 48, 70, 383. — Doboz 200. — Dunapataj 24, 29, 132, 209, 317, 389. — Dunaszentbenedek 337. — Dusnok 112. —
- Egerlövő 225. — Egyek 228. — Elek 135, 140, 179, 302. — Endrőd 44, 282, 329. — Fényeslitke 365. — Foktő 167, 193. — Főt 280. — Földes 328. — Furta 203, 255. — Füzesgyarmat 8, 34, 117, 238, 248, 353. —
- Gáborján 155, 363. — Galgahévíz 217. — Galgamácsa 201. — Gáva 72, 295. — Geszt 13, 131, 198, 245, 266, 387. — Gomba 78, 358. — Gyoma 56, 66, 87, 260. — Gyula 249, 303.
- Hajúböszörmény 161, 264, 272, 289, 392, 395. — Hajduhadház 173, 216, 243, 262, 351, 392. — Hajdunánás 387. — Hajdusámson 4, 173, 351, 375, 377. — Hajduszboszió 164, 171, 336. — Hajduszóvát 167. — Hajós 141, 307. — Harta 24, 209, 234, 311, 318, 342, 359. — Heves 39. — Hódmezővásárhely 52, 81, 88, 97, 170, 174, 195, 267, 287, 316. — Hosszúpályi 83.
- Ibrány 55, 354. — Iklad 124. — Irsa 208. — Isaszeg 227, 306. — Jászárokszállás 153.
- Kafa 167. — Kakucs 133, 263. — Kalocsa 7, 53, 74, 96, 116, 145, 158, 188, 355. — Kocserd 274. — Komádi 30, 76, 119, 156, 236. — Kondoros 59, 162. — Kótaj 330. — Körösladány 79, 169, 205. — Körösnagyharsány 54, 347. — Körösszakáll 54, 366. — Körösszegapáti 86, 168, 366. — Köröstarcsa 65. — Köröstarján 244. — Kötegyán 12, 172. — Levelek 85. — Magyarhomorog 22, 43, 101, 150, 226, 255, 364. — Makó 51, 163, 178, 368. — Mátészalka 269, 274. — Méhkerék 64, 229, 275, 349. — Mende 18. — Mérk 20, 323. — Mezőcsát 84. — Mezőgyán 104, 131, 159, 198, 386. — Mezőhegyes 81, 361. — Mezőladány 71. — Mezőtúr 259, 372. — Milota 151. — Mindszent 367. — Mogyoród 314. — Monor 398.
- Nádudvar 21, 128, 144, 254, 285, 301, 313. — Nagykopáncs 163. — Nagykőrös 223, 357. — Nagymágocs 61. — Nagymajlát 300. — Nagyrév 276.
- Nyírábrány 93. — Nyíresanád 35. — Nyíradony 100, 346. — Nyírbátor 187. — Nyírbogdány 122, 338. — Nyíregyháza 160, 218. — Nyírkarász 3. — Nyírkéres 36. — Nyírlugas 333.
- Ócsa 241. — Okány 17, 176, 247. — Ordas 189, 393. — Oros 118. — Orosháza 218. — Ócsöd 82, 391.
- Pahi 37, 344, 344. — Paszab 55. — Pászló 220. — Pécel 181. — Pelbártinda 384. — Petneháza 3. — Pocsaj 147, 148, 194, 384. — Pócspetri 73. — Polgár 6, 161, 322, 369. — Poroszló 17, 186. — Pusztaföldvár 299. — Pusztamonostor 154. — Püspöktele 178.
- Rakamaz 388.
- Sári 16, 191. — Sarkad 14, 64, 125, 225, 229, 257, 268. — Sarkadkeresztúr 107, 125, 204, 225, 377. — Sárospatak 273.
- Szabolcsveresmart 270. — Szamosújlak 190, 380. — Szarvas 59, 115, 139. —

Szatmárökörítő 184. — Szeged 46, 271, 325. — Szeghalom 42, 80, 283, 362. — Szegvár 308. — Székely 239. — Szelevény 103, 134. — Szentes 31, 121, 320. — Szentmártonkátá 345. — Szerép 34, 94, 149, 224. — Szolnok 293.

Tarnabod 1. — Tarnaörs 211. — Tass 67, 114, 292, 310, 331. — Tatárszentgyörgy 11, 75. — Tiszabó 105. — Tiszabura 351. — Tiszadada 278. — Tiszadorogma 250. — Tiszaeszlár 63, 106, 374. — Tiszaföldvár 196. — Tiszalök 106. — Tiszanagyfalu 63, 374. — Tiszaroff 105. — Tiszaszentimre 309. — Törökszentmiklós 9, 155, 291, 332. — Túrkeve 138, 221, 261, 370. — Türpásztó 372. — Tuzsér 142.

Ujfehértó 28, 207, 298. — Ujhartyán 123, 385. — Ujszalonta 284, 390. — Uszód 212, 371. — Üllő 182.

Vác 252. — Vácegres 180. — Vállaj 20, 235, 256. — Vámosatya 2. — Vámospécs 92. — Váncsod 199. — Vasad 49. — Vecsés 115. — Vencsellő 55. — Verseg 146, 210, 376. — Vésztő 165, 185, 246. — Vezseny 32.

Zsadány 53, 77, 232. — Zsáka 45, 348.

Moór Elemér

VILLAGES DISPARUS DE LA GRANDE PLAINE HONGROISE.

(Documents à la question de la formation des terrains confinants des communes dans la Grande Plaine Hongroise.)

Elemér Moór.

Dans la Grande Plaine Hongroise, surtout au cours du XVIIe siècle, des centaines de communes périrent surtout à cause des ravages turcs. Leurs noms se sont maintenus dans la dénomination des terrains confinants des villes et des villages. A la base de ces noms, l'auteur détermine le site de 400 villages disparus de la Grande Plaine Hongroise.